Ն. 4043 1903 ՄԱՅԻՍ 21/3 ՇՈՒՆԻՍ ՉԱՐԹԷՆՊԻՀ — 19րնձրդ սեան — 7 ԲԷՊԻ ԻԿ. ԷՎՎԷԼ 1321 — — 21 ՄԱՅԻՍ 1319

ՄԷՋՄՈՒԱ-Ի-ԱԽՊԱՐ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand'Rue de Péra, Taxim 65

Հաքթատա իքի տէճա եանի ՉԱՐԹԷՆՊԻՀ վէ ՃՈՒՄԱԼ ԻՐԹԷՍԻ
կիւնլերի նէշր օլունուր

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ՂԱԶԵԹԱՄԸԶԸՆ ԱՊՕՆԷ ՓԻՑԱԹԼԱՐԸ. = Իսթանպօլ իչին սէնէլիկի 60 ղրուշ, = 6 այլբողը 35. = Թաշրա իչին սէնէլիկի 85, = 6 Այլբողը 45 ղշ. տրր։ = Բօսֆոր իւճրէթի պիզէ այիտ սիր։ = 15 կիւնլիւք նիւսխէսի 60 բարա տրր։ = ԻԼԱՆԱԹ ՇԱՐԹԼԱՐԸ. = 1ինճի սահիֆէնին պէհէր սրրասը 5, Շնճի վէ 3իւնճիւ սահիֆէլերին հէր սրրասը 3, վէ 4իւնճիւ սահիֆէնին պէհէր սրրասը 1 ղրուշ տուր։ = Զօգ տէֆա տէրճ իտիլէճէք իլանաթ իչին այրրճա բազարլըգ օլունուր։ = Նիւսխէսի 30 բր. տրր։

Ղազէթայա միւթէալլիգ խուսուսաթ իչին ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։ = Իտարէխանէ՝ Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ Ն. 65։

ՆՈ՞Ր ԹԷ ՀԻՆ ՏՈՄԱՐԸ

«Մէճմուաի Ախպար» իւր մայիսի 14(27 թուով կը ծանուցանէ՝ թէ առաջիկայ տարւոյս Հայ-Կաթողիկէ Եկեղեցին պիտի ընդունի իւր լրութեամբ Գրիգորեան տոմարը. ձեռնարկ մը՝ զոր Պատ. Խմբագրութիւնն իրաւամբ կ'արդարացնէ և կը ջատագովէ։ Ոչ միայն մեզ, այլ բոլոր Արեւելեան եկեղեցեաց որ և է անպատեհութիւն չկայ, և ոչ ծիսական խանգարման դոյզն երկիւղ, հեթանոս Հռոմայեցւոյ մը տոմարին վրայ, զոր ընդունած ենք, քրիստոնեայ Հռոմայեցւոյ մը կատարած արդար և գիտական սրբագրութիւնն ալ ընդունելուն մէջ։ Սակայն Կաթողիկեայցս մօտալուտ ձեռնարկն երկու խորհրդածութիւն կը զարթուցանէ յիս. Ա, թէ ինչ եղանակաւ կարելի է ընդունիլ նոր տոմարը. Բ, թէ ինչպիսի՛ պիտի լինի անոր ներքին կազմութիւնը։

Առաջին խնդիր։— Իմ խոնարհ կարծեօք, որ կ'իմանամ թէ ուրիշ բազմաց ալ է, տոմարի սրբագրութիւնը բոլոր Արեւելեայց կամ գոնէ բոլոր Հայոց կողմանէ լինելու էր։ Անոր մասնակի ընդունելութիւնն անդէպ ու վնասակար է, և երկու առնմակից հասարակութեանց մէջ կրկին հերձուածներ յառաջ պիտի բերէ, կամ արդէն եղածն ընդլայնէ. ընկերական և եկեղեցական։ Տեսնենք զասոնք։

1. Համարիւն և համալեզու երկու հասարակութեանց մէջ ընկերական համերաշխ կենցաղ մը կայ։ Այսուհետեւ այդ կենցաղն այլ եւս գոյութիւն պիտի չունենայ. և անոր պիտի յաջորդէ խառնակութիւն մը. միոյն լուր օրը միւսին տօնական պիտի լինի. երբ մին գործէ, միւսը պիտի հանգչի։ Աւելին կայ, եթէ շահակից են իրարու, հանգստեան աւուրց այդ զանազանութենէն յառաջ պիտի գայ կամ վնաս շահու, փոխանակ մէկ օրուան՝ երկու օր հանգստանալէն, և կամ իսպառ արհամարհութիւն եկեղեցական կարգաց և տօնից։ —Սոյն հակասութիւնս աւելի անպատեհ եղանակաւ տեղի պիտի ունենայ ռուսումնարանաց մէջ, ուր մի կամ միւս հասարակութեանց պատկանող աշակերտք պիտի ղրկուին կամ իրենց տուներէն և կամ ուսմունքէն, խառնակելով այնու դպրոցական կարգերը։ Այս չփոթութիւն՝ ի մասին շահակցութեան և վարժարանաց՝ եթէ ցարդ Աւետեաց, Ծննդեան և Տեառնընդառաջի առթիւ միայն տեղի կ'ունենար, այսուհետեւ անհամեմատ կերպով պիտի սաստկացնեն զայն հետեւեալ տօներ, յորս չեմ հաշուեր կիւրակէ հանդիպածները. Աւագ Հինգշաբթի՝ Ուրբաթ և Շաբաթ, Զատկի՝ Խաչի և Վերափոխման երկուշաբթիները, Համբարձումն, Լուսաւորիչ, Յղութիւն՝ Ծնունդ և Ընծայումն Աստուածածնի, Նոր-տարի և Յայտնութիւն։ Եւ մանաւանդ՝ ուսումնարանաց համար՝ Ծննդեան, Բարեկենդանի և Զատկի արձակուրդները, զորս կամ պիտի հարկադրինք կրկնել, և կամ հին տոմարի արձակուրդներուն ժամանակ վարժարանները թափուր տեսնել։

—Մեծագոյն անպատեհութիւն մ'ալ յառաջ պիտի գայ մերձաւոր ազգականաց մէջ, նա մանաւանդ միևնոյն յարկի ներքեւ, ուր շատ յաճախ կը գտնուին երկու զատ դաւանութեանց պատկանող անդամներ՝ կամ ամուսնութեամբ՝ միացած իրարու, կամ ոմանք յարած Կաթողիկէ դաւանութեան, և ոմանք ոչ, ինչպէս նորադարձ թեմերու մէջ։ Արդ՝ ասոնց մին երբ Զատիկ ընէ, միւսը սովորական կիւրակէ պիտի բռնէ. միոյն տօնը միւսին լուր օր պիտի լինի։ Եւ դժուարին չէ՝ որ այս պատճառաւ դաւանափոխութիւնք իսկ տեղի ունենան ի վնաս Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ։

Երկու հասարակութեանց մեծամասնութիւնն իրարու նկատմամբ պիտի լինին խուժ և դուժ. միոյն տօները միւսին անծանօթ պիտի մնան բոլորովին։ Մեծ տօնախմբութեանց և կամ անուան տարեդարձի առթիւ այլադաւան ազգականաց և բարեկամաց չնորհաւորութիւն չկայ այսուհետեւ։ Պիտի կարենանք ստիպել ժողովրդեան մեծամասնութիւնը, միջակ և ստորին դասակարգերը, այս բանիս ի գործման գործածելու երկու օրացոյց, ուր և ոչ իսկ մէկ օրացոյց ունին սնոնք հասարակօրէն։ —Գիտենք եւս՝ որ յիշեալ ստորին դասակարգն իւր գործառնութեանց և ընկերական յարաբերութեանց մէջ ժամադրութիւնքը ոչ թէ ամսոյ օրերուն, այլ տօնից վրայ կը կատարէ միշտ. «Մեծ-պանոց առաջին չաբաթն սկսինք այս ինչ գործը». «Գամ գիւղը՝ Զատիկը միասին ընենք»· «Աստուածածնին եկուր դտիր զիս»· և այն։ Դիւրին է ուրեմն երեւակայել այն բաբելոնական խառնակութիւնը և շուարումն, երբ տոմարի բաժանմամբ այս անօրացոյց ամբոխը ժամանակի ոչ է հասարակաց եզր պիտի չունենայ։

2. Գրիգորեան տոմարի մասնական ընդունելութիւնը վնասաբեր կը կարծեմ նաև Եկեղեցւոյ։ Անժխտելի է՝ թէ պատշաճ էր բոլոր եկեղեցեաց՝ միևնոյն օրը կատարել քրիստոնէութեան սրբազան յիշատակները։ Յիսուս մէկ օր միայն ծնաւ, և օր մը միայն մեռաւ. ուրեմն քրիստոնեայք մէկ օր միայն տօնելու էին իւրաքանչիւր յիշատակ, և չենք կարող չպարսաւել անոնց այժմեան դրութիւնը։ Բայց զանազանութիւնն աշխարհաւ իրարմէ բնակողաց մէջ այնքան ակներեւ և այնչափ տգեղ պիտի չլինէր, ինչպէս է միևնոյն տեղւոյ և բնակակից քրիստոնէից մէջ. մենք ուզելով առաջինը դարմանել, երկրորդը կը ստեղծենք կամ կ'ընդարձակենք։

Սակայն կը մոռնանք՝ թէ նոր տոմարն իսկ անկարող է կատարեալապէս միացնելու մեր տօները Լատինաց հետ։ Մեր արարողութիւնը պիտի չներէ, ինչպէս ցարդ չէ ներած նոր տոմարին հետեւող մեր թեմերուն, Արեւմտեայց հետ տօնելու Վերափոխումն, Վարդավառը, Խաչվերացը, Խաչգիւտը (բոլորն ալ կապուած կիւրակէի հետ) և Աստուածածնի Յղութիւնը։ Այս տարաձայնութիւնն աւելի մեծ է և պիտի մնայ սրբոց ծննից մէջ։ Սոյն երկրորդ կէտս հաւասար պայմանի մէջ կը գտնուի նաեւ Արեւմտեայս, յորս յաճախ միևնոյն տարեկան դոնէ տոնմակցաց մաքերը և կամքերն որսալ լրագրութեան և բանակցութեանց միջոցաւ, և անոնց հետ ընդունիլ զայն։ Այս պիտի լինի մեծ գործը, և այս պիտի յորինէ մեր ստոյգ պարծանքը։ Վերջապէս՝ «Ամենայնի ժամանակ է», կ'ըսէ մեծ իմաստուն մը։

(Շարունակելի) ՀՆԱԽՕՍ

ՄԷՃՄՈՒԱ.— Էվվել ու ախիր պուտէնէլ հագգընտա եազտրղըմըզ միւթալէաթ վէ էֆքարը մուհաֆազա իլէ պէրապէր, պալէատէքի մէքթուպը պիթարաֆլըղա բիաեէթէն տէրճ իլէտիք։ Անճագ պու միւնասիպէթլէ չուրասընը պէեան իտէրիզ քի, մէգալէտ, էսկի թարիխին միւնասիպէթսիզլիկի վէ չարբըգլըղը վէ եէնինին տօղրուլըղը վէ Խրիսթիանլարը՝ մուսուլմանլարին թարաֆընտան գապուլ իտիլմէսի լիւզումը իգրար վէ իթիրաֆ իտիլմէսիյլէ պէրապէր, մանգա գօմշումուզ օլան տիկէր Շարգ Խրիսթիան ճէմաաթլարը թարաֆընտան պու ճիհէթէ մուվաֆագաթ կէօսթէրիլմէտիքճէ, եալընըզ ճէմաաթըմըզնա գապուլինին տիւրլիւ տիւրլիւ մանգուրլարը օլտուղը զիքր վէ թասասատ իտիլիւօր։

Պիզճէ իսէ, քէնտի հալիմիզին էն պիւյիւք մանգուրը, այնի գավմ վէ այնի մէզհէպտէն օլան պիր ճէմաաթ էֆքարընդն այրը այրը կիւնլերտէ եօրթու թութմասը, վէ իշպու զայրը մունթազամ վէ կիւլիւնճլիւ հալին չարբըգլըղը նազարը ալիգգաթա ալընմամասը տրր։ Տիկէր ճէմաաթլար իլէ եագընլըգլարըմըզ, միւնասիպէթլէրիմիզ ալիշլիւնիւլտիւկիւ թագտիրտէ, զարիպ տիր քի, պիրիպիրիմիզտէն այրը զայրը օլմամըղա վէ եէկտիկէրիմիզտէ ուզագատա պուլունմամըզա էհէմմիյէթ վէրիլմէեօր։

Շուրասը չայեանը տիգգաթ տրր քի, «Հնախօս»ըն տախի պիզգաթ թաստիգի վէճհէ, էսկի տումարըն չարբըգլըղը, վէ եէնինին տօղրուլըղը մէյմանատա օլտուգճա, էսկիյի թուքթուպ կիթմէք խուսուսընտա իսրարէ տրմըգ մահէլ գալը՞ր մը։ Պու տօղրուլըղըն գարշըսընտա, չարշը բազար հիսապլարը, զիեարէթլէր վէ պազը մէքթէպլէր վէսիլէլերի գալէ ալընապիլմը՞ր մի։ Ամմա Շարգըն տիկէր պազը պիւյիւք Խրիսթիան քիլիսէլերի վէ ճէմաաթլարը՝ եէնի տումարը հէնուզ գապուլ իթմէմիշլէր իսիզ։ հէր հալաէ, պիզիմ տէ անլէր կիպի տիւշիւնմէյէ, անլէր կիպի հարէքէթ իթմէյէ ճիտտի պիր սէպէպիմիզ, չարէսիզ պիր մէճպուրիյէթիմիզ վա՞ր մը տրր։ Անլէր, ազաճըգ միւլահազա իլէ անլաշըլապիլէն պազը սէպէպլէր իլէ պու գապուլ մուամմէլէսինի թէէիիր իթտիքլէրի հալտէ, պիզիմ իչին օ եօլտա սէպէպլէր եօգ տրր։ Վէ տիկէր թարաֆտան տախի, անլէրտէ, էհալինին պիր գըսմը եէնի տումարա, տիկէր գըսմը էսկի տումարա սալիք օլմագ կիպի չարբըգ պիր հարէքէթէ սալիք օլընմասընընտան, պու պապտէ թաճիլ իթմէսէլէր տէ, օլապիլիր։

Էֆքարը ճէիզանէմիզճէ, պիր ճէմաաթըն, քիւչիւք օլսուն, պիւյիւք օլսուն, քէնտիսինէ մախսուս պիր խաթթը միւսթագիմի, պիր չըզբրը օլմալը տրր։ Իչթէ պու պիզգաթ եօգ տրր։ Պիր տէ, էյրի ճէտվէլտէն տօղրու չիզկի չըգարմագ իսթէեօրուզ։

ԽԱՐԻՃԻԼ

ԲԷԹԼԵՀՊՈՒՐԿԸՆ 200 ԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷՒ ԹԷՍՍԻՍԻԷՍԻ. — Պիւյիւք Բէթրօնը Թէէսսիսքէրտէսի օլան Բէթրէսպուրկը 200 իւնճիւ սէնէյի տէվրիէյի Թէէսսիսիէսի միւնասիպէթիյէ Թէրթիպ օլունան զիյնէթլէրէ՝ չըգան բէնչչէնպիհ կիւնիւ չէհրի մէզքիւրը տաիրէի պէլէտիէսինտէ վէրիլէն ըէսմի պիր զիեաֆէթ իլէ պաշլանմըշ տըր։ Պու զիեաֆէթէ 800 քիչի տավէթլի օլուպ, զիեաֆէթին վասի սալասը չիչէքլէր վէ սաիրէ իլէ թէզեին գըլընմըշ տըր։ Ֆախիլիէ նազըրը՝ Զարըն աշգընա իտարէի ագտահ, վէ միզիգա՝ Ռուսիանը միլլի մաբշընը թէրէննիւմ իյէմիշ տիր։

Բէթրէսպուրկ պէլէտիէ միւտիրի՝ տավէթլիլէրի չէհիրլիլէր նամընա սէլամլամըշ տըր։ Զիյնէթլէրին սոն թէտարիքեաթը բէնչչէնպիհ կիճէսի իճրա օլունմուշ, վէ պէլէտիէ տաիրէսինին էօնիւնտէ, Պիւյիւք Բէթրօնը միւքէլլէֆ պիր սանէմիյէ եէնի պիր ճէպհէ ինշա գըլընմըշ տըր։ Պէլէտիէ պինասընը գարշըսընա սէրիան եաբըլան ֆիսքիէլէրտէն սուլար ֆըշգըրմագտա օլուպ, պայրագլար իլէ տօնատըլմըշ օլան պաշլըճա ճատտէլէրտէ տէ էնվայի ալեամէթի ֆարիգալարը հավի սիլթունլէր տիքիրմիշտիր։ Քեաֆֆէյի զիյնէթլէրին պաշլըճա մահէլլի օլան Սենաթօ մէյտանը՝ միւքէմմէլ պիր մէնզարէ չէքիլի ալմըշ տըր։ Գըրմըզը էօրթիւլէր իլէ էօրթիւլմիւշ վէ Բէթրէսպուրկ չէհրինին միւէսսիսի մէշհուրընը սանէմի գարշըսընա, 3000 քիչի ալապիլէճէք կէնիշլիքտէ սէտտէր եաբըլմըշ տըր։ Պու սէտլէրէ եապը պուլունան իմբէրաթօրը չատըրը՝ նատիաէ նէպաթլար վէ չիչէքլէր, ալթունաան գարագուշ թավիրլէրի վէ Պրինճի Բէթրօտան պաշլաեբպ չիմտիէ գատար մագամը հիւքիւմէթէ կէչմիշ օլան Զարլարընը արմալարը յա թէզեին իտիլմիշ տիր։ Նիգօլա քէօբրիսինտէն գալէէ գատար իքի սըրա իւզերինէ տիզիլմիշ օլան վէ պայրագլար իլէ տօնատըլմըշ պուլունան հարպ սէֆինէլէրի՝ թօբ ալթընա հազըր ու նազըր պուլունմուշլար տըր։

Ճումա սապահը, զիյնէթլէրէ պաշլանտըղընը իլան իթմէք իւզրէ թօբլար ալթընմաեա պաշլանմըշ վէ Պիւյիւք Բէթրօնը սանատալը՝ ալեայը վալեա իլէ քէնտի սանէմի էօնիւնէ կէթիրիլմիշ տիր։ Ալայընը էօնիւնտէն, տէրուենինտէ հապրէթի իսանընը թասվիրինի համիլ բուհանի մէմուրլար օլան պիր կէմի կիթմէքտէ պուլունմուշ տըր։ Արգատան տիկէր պիր գայըգ իլէ Պիւյիւք Բէթրօնը սանատալը, վէ էսկի զէմանլարա մախսուս պիր թագըմ գաեբզլար, թէնէզզիւհ կէմիլէրի, չէքտիրմէլէր վէ սաիրէ կիթաիքլէրի հալտէ, ալայ՝ գալէնին էօնիւնէ կէլիպ, Պիւյիւք Բէթրօնը սանատալը իւզերինէ իմբէրաթօրլըգ պայրաղը չէքիլմէսիյէ, գալտէն վէ հարպ սէֆինէլէրինտէն թօբլար ալթընմաեա պաշլամըշ տըր։ Բուհանի մէմուրլար, Գըշլըգ սէրայընը էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ օլան բուհանի ալայա պիրլէշիպ, օրատան ճիւմիէսի Մ. Յակոբ քիլիսէսինէ կիթմիշլէր տիր։ Սըրա իլէ տիզիլմիշ օլան ասաքիր իչինտէ, Պրինճի Բէթրօնընը զէմանընտա միթէշէքքիւլ ալայլարընը էֆրասընտան պուլունմուշ տըր։ Ալայ, օ. գուեարագ թէրսանէ ըրխթըմընտան կէչիպ, չանլար չալընտըղը հալտէ քիլիսէեէ կիրմիշ տիր։ Քիլիսէտէ բիճալը մէմուրիյն, սիւֆէրա, էճնէպի հէյեէթի մուրախասալարը, չէհրին մուրախասալարը վէ սաիրլէրի հազըր պուլունմուշլար տըր։ Պու սըրատա Զար վէ Զարիցա Թրօյցքի քէօբրիսինիւն ըէսմի քիշատընտա հազըր օլուպ, մէզքիւր ըէսմի կէչիտատէն սոնրա Պիւյիւք Բէթրօնը սանէմի գարշըսընտա գուրուլմուշ օլան քէնտի չատըրլարընա կէլմիշլէր տիր։ Զատըրտա պիր թէշէքքիւր տուասը օգուննուպ, պատէհու պէլէտիէ միւտիրի՝ 200 սէնէլիք յոբելեան զիյնէթինին միտալեալարընը Զար իլէ Զարիցաեա թագտիմ իյէմիշ տիր։ Միւշարիէյհիւմա, ասքէրին ըէսմի կէչիտինտէ հազըր պուլունուպ, մուախխարէն Գըշլըգ սէրայընա կէլմիշլէր տիր։ Պատէհու չէհրին մուրախասալարը՝ Ս. Պողոս վէ Ս. Պետրոս քիլիսէսինէ կիտէրէք, խաստէթէն տարպ իտիլմիշ օլան միտալեալարը Պիւյիւք Բէթրօնը մէզարը իւզերինէ գոյմուշլար տըր։

ՀԻԻԲՄԱՐԱՆ ԶԻԵԱՐԷԹԼԷՐԻ.— Ֆրանսըզ զազէթալարընը ըիվաեէթինէ նէզարէն, Ֆրանսա ըէիսի ճիւմհուրը Մ. Լուպէնին Ինկիլթէրրաեը զիեարէթի՝ յուլիստէ վուգու պուլաճագ տըր։ Շիմտիտէն Ինկիլթէրրատա պու խուսուս իչին պիւյիւք թէտարիքեաթ կէօրիւլմէքտէ օլուպ, շիմտիեէ գատար հիչ պիր հիւքմտար հագգընտա միսլի կէօրիւլմէմիշ սուրէթտէ բարլագ պիր գապուլիէթ իճրա իտիլէճէկի ըիվաեէթ օլունուեօր։ Լոնտրա շէհրի թարաֆընտան Մ. Լուպէ բարլագ սուրէթտէ գապուլ օլունաճաղը կիպի, միշարիէյհին շէրէֆինէ միւքէմմէլ զիյնէթլէր տախի իճրա իտիլէճէք տիր։

Ցուլիստէ Իթալիա գրալընընը տախի Բարիզէ կիտէրէք, Ֆրանսա ըէիսի ճիւմհուրընը զիեարէթ իթմէսինէ, Ֆրանսա վէ Իթալիա հիւքիւմէթլէրի արասընտա թէաթի օլունան մուխասպերաթ իւզերինէ էսասէն գարար վէրիլմիշ տիր։ Իչպու իքի սէյեահաթլարընը տա հագգի թարիխի մալիմ օլմայըպ, Լոնտրա, Բարիզ վէ Բօմա գապինէլէրի պէյնինտէ մուխապերաթա հէնուզ տէվամ օլունմագտա տըր։ Անճագ եագընտա պու թարիխլէր ըէսմէն իլան իտիլէճէք տիր։ Շու գատար քի Իթալիա գըրալընընը Բարիզի զիեարէթի՝ ըէիսի ճիւմհուր Մ. Լուպէնին Լոնտրաեա կիթմէսինտէն պիր գաչ կիւն եվվէլ վուգու պուլաճաղը մուհագգագ ատտա օլունուեօր։ Պէլքի տէ գրալ Վիգթօր Էմմանուէլ, թամ յուլիս 14-տէ, եանի Ֆրանսըզլարընը միլլի եօրթուսը կիւնիւ Բարիզէ մուվասըլէթ իտէճէք տիր։ Ինկիլթէրրա գրալընընը չէրէֆինէ իճրա իտիլէն զիյնէթլէր կիպի իթալիա գրալը հագգընտա տախի զայէթ բարլագ զիյնէթլէր իճրա իտիլէճէկի զանն օլունուեօր։ Գրալ Վիգթօր Էմմանուէլ՝ պիլխասսա Լոնշանտա վուգու պուլաճագ պիր ըէսմի կէչիտի ասքէրիտէ հազըր պուլունաճագ տըր։

ՄԻԽԱՔԻՐԱԹԸՆ ՍՈՒԻ ԻՍԹԻՄԱԼԻ

Ճէմիյէթի Թրպպիէնին ճումաա կիւնքի իճթիմաընտա, Մ. Աբէրի, սերխոշլըղա գարշը օլան մուհիմմ պիր թէէլիֆինի թէպլիղ իթմիշ տիր։ Միւմայիէյհ՝ միւսքիրաթը սուի իսթիմալինտէն պահսլա, պունա գարշը տահմա ուղրաշմայը թավսիէ իյէմիշ, վէ տէմիշ տիր քի, «Եալընըզ պու եօլ իլէ ինսանընն էսմրիւ իսլահ օլունապիլիր, վէ վիճուտաճա զաաֆը գուրթուլապիլիր։ Ալգօլընն իսթիմալի՝ ատէթա զէհիրլէնմէք տիմէք օլուպ, պաղըլարընն զանընը կիպի, ալգօլ՝ ինսանա գուվվէթ վէրմէք չէօյէ տուրսուն, ինսանը չիւպհէսիզ սուրէթտէ սերխոշլուգ իլլէթինէ սէվգ իտէր, վէ հէյեէթի իճթիմայիէճէ վազիֆէլէրինի ունութմաեա, սէֆալէթէ, ճանիլիկէ սէպէպ օլուր, վէ խասթախանէեէ գատար կէօթիւրիւր։ Վալիտէյնին գուսուրլարը՝ էվլատլարընա տա սիրայէթ իտէր։ Խիւլասա, սերխոշլուգ իլլէթի՝ ինսանընն սըհհէթի վէ ֆամիլեասընընն պագասը իչին, էնտէհշէթլի իլլէթլէրտէն պիրի տիր։ Իմտի հէր թապիպ, վէ քէնտինին վէ քէնտի հէմճինսինին սըհհէթինէ մուգայեէտ օլան հէր ֆէրտ, մէտէնի մէմլէքէթլէրտէ էֆքեարը միւթէմէտտինէ սահիպլէրինին՝ իֆրաթ միւսքիրաթ իսթիմալինէ գարշը նուվթգլար վէ ֆաալի հէր տիւրլիւ թէտպիրլէր իլէ եաբտըգլարընը եաբմալը տըրլար։» Մ. Աբէրի, միւթալեասընա էհէմմիեէթ վէրտիրմէք իչին, էճնէպի մէմլէքէթլէրինտէ պիլճիւմլէ միւսքիրաթա գարշը օլան Ա. գատէմիալարընը վէ ֆէննի ճէմիյէթլէրին էֆքեարընը զիքր, վէ քէպալիք չարապ տախի տախիլ օլարագ, քեաֆֆէյի միւսքիրաթընը սուի իսթիմալինի, հաթթա ատէթա իսթիմալինի պիլէ գաթիէն մուախէզէ վէ մահքիմ իսէն ալթընպպա վէ ֆէննի հըքզ իւս սըհհէ էրպապը մէշհուրէսինին միւլահազալարընը իչար իյէմիշ, վէ իսթամը նուվթգընտա, պիլճիւմլէ մէմլէքէթլէրտէ իշկիլէրին սուի իսթիմալինէ գարշը ուղրաշըլտըղը հալտէ, պունլարընն իսրաճաթը հագգընտա հիչ պիր չարէ տիւշինիւլմէմիկինտէն տօլաեը իվհարը թէէսսիֆ, վէ ֆամիլեալարընն վէ ճէմիյէթի իճթիմայիէնին խայրընա չալըշմագ իչին, հէքիմ, մուալլիմ վէ զազէթա մուհարիրի կիպի զէվաթընն պու ֆէնալըղա գարշը մուավէնէթլէրինի տիրիղ իթմէմէլէրինի թավսիյէ իյէմիշ տիր։

ՄԱՆԱԶԿԵՐՏ ԶԵԼԶԵԼԷՍԻ

Մանազկերտ զէլզէլէսինէ տաիր ալընան սոն խապէրլէրէ նէզարէն, Մանազկերտտէ վէ Պուլանըգտա Իսլամ վէ էրմէնի էհալիսին թէլէֆաթը 3500 քիչիյէ եագընն հիսապ օլունուեօր։ Եալընըզ Մանազկերտտէ 2375 Իսլամ վէ էրմէնի՝ պու ֆէլաքէթէ գուրպան կիթմիշլէր տիր։ Պիւթիւն պինալար եէր իլէ եէքսան օլուպ, հիսապսըզ հայվանաթ տախի թէլէֆ օլմուշ տըր։

Նուֆուսճա թէլէֆաթտա, էրմէնիլէրին թէլէֆաթը՝ պիթթապի քէնտի միգտարլարը նիսպէթինտէ օլուպ, Մանազկերտ նահիյէսինտէ էրքէք գատրն 198 քիչի թէլէֆ, վէ 600 տավար տիւշարը զարար օլմուշ տըր։ Զելզելէտէն գուրթուլանլարընն հալի՝ բէք աճընաճաղ տէրէճէյէ կէլմիշ տիր։ Մալիւմ տիւր քի, պունլարա հիւքիւմէթի Սէնիէ թարաֆընտան հէր տիւրլիւ մուավէնէթ իտիլմէքտէ տիր։

*** Աթիտէքի միւէսսիր վագրա՝ Մուշատան եազըլմըշ տըր։ «Տէհշէթլի զէլզէլէ՝ կիճէ վագթը վուգուա կէլիպ, խաֆիֆճէ վուգու պուլան իլք սարսընթըլարտա ույգուլարընտան ուհանանլար գուրթուլապիլմիշլէր տիր։ Պունլարտան իչ չօճուգ իլէ բէտէր վէ վալիտէյն միւրէքքէպ պիր էրմէնի ֆամիլեասը տախի ույգուտա օլտուգլարը հալտէ, իլք սարսընթըլարտան զէվճ ու զէվճէ ուհանընրլար, վէ էվլէրինէ խըրսըղ կիրմիշ տիր զանընը գալգըպ, սօղագ գարուսընա հէնուզ չըգմըշլար իքէն, իքինճի պիր սարսընթըտան, տիկէր էպնիյէ իլէ պունլարըն տա էվի եըգըլըր. պիչարէլէր՝ 10, 7 վէ 5 եաշլարընտա մասումլարընը գուրթարմաեա վագթլարը օլմազտան, տիկէր ֆիրար իտէնլէր իլէ պիրլիքտէ ճանլարընը գուրթարմագտան պաշգա պիր շէյ տիւշինէմէզլէր։ Վագտա աղլարլար, սըզլարլար իսէ տէ, նէ ֆայտէ։ Սապահլայրն, հէր քէս քէնտի սէվկիլիսինի, սաղ եա էօլիւ պուլմագ իւզրէ խարապալար իչինէ կիրտիքլէրի կիպի, օ պիչարէ բէտէր վէ վալիտէ տէ, էվլատլարընն հիչ օլմազտա նաշլարընը արամաեա չըգարլար. լաքին խարապալարընն գազըլմասը բէք եավաշ իլէրլէտիկինտէն, իքի իւչ կիւն կէչէր։ — Հալպու քի, գատէրի իլահի պու եա, մասումլար՝ եըգըլան էվին իւչ քէօշէ չէքիլի ալան պիր թարաֆընտա գալարագ, էօլմէմիշ օլտուգլարընտան, ֆէլաքէթին կիճէսի մչիկ մչիկ ուեուրլար, վէ սապահ օլունճա, կինէչտէն մահրում օլմալարընա պէրապէր, թապիի ուեանընրլար, վէ վալիտէ, բէտէր տէյի չաղըրընրլար իսէ տէ, ճէվապ ալամայընճա, իսթէր իսթէմէզ պուլունտըգլարը հալէ գաթլանըպ, վէ գարընլարընը աուեուլուճաղ գատար տա էվին պիր թարաֆընտա էքմէք պուլուպ եէրլէր. իչինճի կիւն, խարապալար գալտըրընընպ, պիրտէն պիրէ պուլունտըգլարը եէրէ կինէչին զիեասը կիրինճէ, մասումլար՝ եէնիտէն տիւնեաեա կէլմիշ կիպի սէվինէրէք, «Ալլահ, Ալլահ եէթիշտի» տիեէրէք, այընան թարաֆա գօչարլար։ Պունլարընն բէտէր վէ վալիտէսի իսէ, նաշլարընը պուլմագ իչին պէքլէտիքլէրի սըրատա, ճիկէրբարլէրինի սաղ վէ սալիմ կէօրիւնճէ, թարիֆ օլունմազ պիր մէսէրրէթի ազիմէ իլէ հէր պիրիպիրինէ սարըլըպ, արթըգ մալլէրինին զայպընը խաթրա պիլէ կէթիրմէզլէր։

Պու տէհշէթլի զէլզէլէտէ Զէրքէսլէրին սաքին օլտուգլարը Ղաթար վէ Բաթնոց քէօյլէրիյէ տիկէր պիր գաչ քէօյ տախի եէր իլէ եէքսան, վէ էհալիսինին 100-ատ 80—90ը թէլէֆ օլմուշ տըր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Պապը Ալի Թէսհիլաթ սանտըզը գօմիսիօնը աղալըղը՝ Շուրաի տէվլէթ մալիէ տաիրէսի ազասընտան Բիգա պէյէ թէֆվիզ. էլպիսթան պէլէտիէ թապիպի Բաֆֆայիլ վէ Աքքեար պէլէտիէ թապիպի Կարապէտ էֆէնտիլէրէ սալիսէ բիւթպէլէրի թէվճիհ. Իրան տէվլէթինին Պիւքրէշ, Աթինա վէ Պելկրատ սէֆիրի Միրզա Քարահիմ խանա Վինճի Օսմանի, Սէլանիք Ավթրիա վէ Իթալիա գօնսօլօսլարընա Զնճի, վէ Իթալիա գօնսօլօս վէքիլինէ Յիւնճիւ, թէրճէմանընա Հիւնճիւ Մէճ., Տէրիսաատէթ Բումանիա սէֆիրինին զէվճէսինէ Վինճի Շէֆգաթ նիշանլարը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻԷ

Օսմանը պանգասը միւտիրի ռամումիսի Մ. Կ. Օպուանօ՝ տիւն սապահ մէջ

զանէն Բարիզէ կիտէճէք իքէն, աղիմէթինի Թէէխիւր իյլէմիշ տիր։ Միւշարիլէյհ տիւն սապահ միւշավիրի Բանճիրի պէյ իլէ մապէյնի Հիւմայունա կիթմիշ տիր։

—Մանազկերտ Ֆէլաքէթզէտէլէրի իչին Ինկիլթէրրատա խանէ ճէմինէ պաշլանմըշ տըր։

—Տիւն Ռուսիա սէֆիրի, Օսմ. պանգասը միւտիրի ումումիսի իլէ միւշավիրի վէ Տիւեունը ումումիէ Ֆրանսըզ տախնլէրի վէքիլի գոմանտան Պէրժէ' Սատրազամ հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

—Ասաքիրի Շահանէյէ մախսուս խիալ օլունաճագ էլպիսէլէր իչին, վիլաեաթը Շահանէտէն 100,000 օգգա եաբաղը ճէլպինէ մէրճինէ գարար վէրիլէրէք, քէյֆիէթ Թէլէկրաֆ իլէ վիլաեէթլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

—Ֆէթհի Պիւլէնտ, Ավնուլլահ վէ Մուշխինի Զաֆէր նամ զըրհըլըարըն մաքինա գըռըմլարը իլէ տախլի թամիրաթլարը իխթամ պուլմաղ իւզրէ օլտուղընտան, զըրհլըարըն մուայենէ վէ թամիրլէրի զըմնընտա եաղընտա հավուզլարա կիրէճէքլէր տիր։

—Սուլթանիէ վաբօրը Հիւմայունը պիր գաչ կիւնէտէք հավուզտան չըգարըլաճագ տըր։

—Պուլկարիսթանըն Սօպրանիէ մէճլիսինին պիր գաչ այա գատար տաղըտըլաճաղը մուհագգագ ատտ օլունուեօր։

—Ասաիշ վէ էմնիյէթին մուհաֆազասը իչին Պուլկար հուտուտը իւզէրինտէ տիգգաթ վէ նէզարէթ արթըրըլմըշ տըր։ Ասքէրի մէվգիլէր Թահքիմ խոլմըշ օլուպ, կիճէ կիւնտիւզ գոլլար կէզտիրիլմէքտէ տիր։ Միրալայ Խրիսթոֆ միւխթէլիֆ գարագօլլարա տախմա նէզարէթ իթմէքտէ տիր։ Քէօսթէնտիլ միւթէսարըֆը պիր գաչ կիւն էվվէլ 15 քիշիտէն միւրէքքէպ պիր էչգըեա Ֆըրգասը տէրտէսթ խըէրէք, Սօֆիաեա կէօնտէրմիշ տիր։

—Ծումաա իրթէսի կիւնիւ բրէնս Ֆէրտինանտըն եէվմի մախսուսը օլտուղընտան, Սօֆիատա բրէնսին իգամէթկեահը իպտէթխանէսինտէ պիր թէշէքքիւր տուասը օգունմուշ տըր։

—Սօֆիատան Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ ղազէթասընա պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Պուլկարիսթան էմարէթի հարէքէթի սատագաթ վէ իսթիգամէթինէ տաիր Սօֆիա Օսմ. գոմիսէրի Ալի Ֆէրուխ պէյէ թէմինաթ վէրմիշ տիր։

—Ռում միւթէպէրանընտան Մ. Եօսթաչ Էվէնիտիս' Ֆէնէրտէ Ռում մէքթէպի քէպիրինտէ պիր ժիմնասթիգ սալասը ինշա խըլմէք իւզրէ 250 լիրա իհտա իթմիշ տիր։

—Ֆրանսա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Շուրայի տէվլէթ միւլքիէ տաիրէսի ազասընտան Գուքաս էֆ.յէ վէրիլէն Օֆիսիէ տը լ'Էնսթրիւքսիօն Բիւպլիք նիշանընըն գապուլ վէ իճապընտա Թաալիգինէ միւսաատէ պույրուլմուշ տըր։

—Ծումաա կիւնիւ Ռուսիա վէ Ինկիլթէրրա սէֆիրլէրի, հուզուրը Շահանէեէ գապուլ օլունտուգլարընտա, միւշարիլէյհիմանըն պաշ թէրճէմանլարը տախի պիւլիւքտէ պուլունմուշլար տըր։ Թէշրիֆաթը ումումիէ նազըրը վէ թէրճէմանը Տիվանը Հիւմայուն Իպրահիմ պէյ' թէրճէմանլըգ վազիֆէսինի իյֆա իյլէմիշ տիր։

—Ծումաա իրթէսի կիւնիւ Մալիէ նազըրը, Ամէրիգա սէֆիրի, Օսմ. պանգասը միւտիրի ումումիսի վէ Պուլկարիսթան գաբու քէթխիւտասը' Սատրազամ հազրէթլէրիյլէ, վէ Օսմ. պանգասը միւտիրի ումումիսի' Մալիէ, Նաֆիա վէ Էվգաֆ նազըրլարըյլա տախի միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

—Բազար իրթէսի կիւնիւ Թէճհիզաթը ասքէրիյէ նազըրը, Ավստրիա, Եունան վէ Պէլճիգա սէֆիրլէրի, Տէրիսաատէթտէ պուլունան Պուլկարիսթան էմարէթի խարիճիէ վէ մալիէ նազըրը սապըգը Մ. Նաչօվիչ, Տիւեունը ումումիէ Ֆրանսալը տայինլէր վէքիլի գոմանտան Մ. Պէրժէ' Սատրազամ հազրէթլէրիյլէ վէ Պէլճիգա սէֆիրի' Խարիճիէ նազըրը հազրէթլէրիյլէ տախի կէօրիւշմիւշլէր տիր։

—Սօֆիա Օսմ. գոմիսէրի' չըգան չարշ. կիւնիւ Պուլկարիսթան բէյսի վիւքէլասըյլա միւլագաթ իթմիշ տիր։

—Եէմէն վիլայէթինտէ Օսմանիէ նահիէսի միւտիրի արապ Պիլալ' Խազինէի ճէլիլէնին 130,000 ղշ.ըեը զիմմէթինէ կէչիրէրէք սավուշմուշ օլտուղընտան, մէրգում ճինաեէթլէ իթհամ խոլմիշ, վէ հէր նէրէտէ կէօրիւլիւր իսէ, գապըթմաճա տէրտէսթ օլունուպ, Տէրիսաատէթտէ Մահքէմէի Ճինաեէթ հապսխանէսինէ Թէսլիմ իտիլմէսի իչին, Մահքէմէի իսթինաֆ միւտտէի ումումիլիկինտէն աիտ ու կիրիֆթ միւզէքքէրէսի նէշր օլունմուշ տըր։

—Մագամը Սէրասքէրի Մուհասէպաթ տաիրէսի ազասընտան Թէվֆիգ' պիլա րուխսաթ Մըսըրա ֆիրար իթմիշ օլտուղու իչին, անըն ալէյհինտէ տախի աիտ ու կիրիֆթ միւզէքքէրէսի նէշր օլունմուշ տըր։ Մէրգում, գանունէն մուայեէն օլան միւտտէթ զարֆընտա մահքէմէյէ կէլմէտիկի հալտէ, 6 այ մահպէսիյէթէ վէ հուգուգը մէտէնիյէտէն իսգաթընա հիւքմ օլունաճագ վէ էմվալի գապըթ խոլնաճագ տըր։

—Մէճլիսի սըհհիէնին գարարըյլա, Պահրը Սէֆիտին Մըսըր սէվահիլինտէն կէլէնլէր' մայիս 30տան իթիպարէն, պիր Օսմ. Թէհաֆֆիւզխանէսինտէ 4 կիւն գարանթինաեա Թապի օլաճագլար վէ էչխասլարը Թիւթսիւ խոլէճէք տիր։

—Ըռտիվը Մըսըր' Տէրիսաատէթէ կէլմէք իւզրէ տիւն եօլա չըգմըշ օլուպ, ալաֆ. յունիս 8տէ շէհրիմիզէ վասըլ օլաճագ տըր։

—Բազար սապահը Պուրկազ լիմանընըն բէսմի քիւշատը իճրա օլունմուշ տըր։ Սաաթ 9տա (ալաֆ.), բրէնս Ֆէրտինանտ' ասքէրի մաեէթիյլէ Նատէժտա նամ թօրբիլ սէֆինէսինէ րաքիպ օլարագ, սէվահիլի զարչըընտա տիզիլմիշ օլան պիր չօգ վաբօրլար վէ սէֆինէլէր Թարաֆընտան սէլամլանըպ Թաազիպ խալոտկի վէ Թօբլար աթըլտըղը հալտէ, լիմանա կիրմիշ տիր։ Բրէնս, ըըխթըմ իւզէրինտէ, Նաֆիա նազըրը, ինչաաթ մէմուրլարը, վիւքէլա, տիւէլի էճնէպիյէ վէքիլլէրի, մէպուսլար վէ բէհապիյն Թարաֆընտան իսթիգպալ օլունմուշ տըր։ Նաֆիա նազըրընըն պիր նութգընտան սօնրա, բրէնս' Պուրկազ լիմանընըն Թիճարէթէ աչըլմըշ օլտուղունու իլան իթմիշ, վէ պատէհու, քիլիսէտէ պիր Թէշէքքիւր տուասը օգունմուշ տըր։ Եօլէն պէլէտիէ տաիրէսինտէ պիր զիեաֆէթ վէրիլիպ, պունտա բրէնս, վիւքէլա, տիպլօմաթիգ մէմուրլար վէ սաիր զէվաթ հազըր պուլունմուշլար տըր։

—Սաթըլան էմլաքըն Թօբլանմըշ վէրկիլէրի ալընտըգտան սօնրա Ֆէրաղ մուամէլէսինին իճրասը վէ աստ ինթիգալլարըն պուլունան խսթիխսար հագգընտա Շուրայի տէվլէթճէ վէրիլէն գարար իւզէրինէ, Մալիէ նէզարէթինտէն Պապը Ալիէէ Թագտիմ օլընան Թէզքիրէտէ' սահիպի էմլաք զիմմէթ իլէ Թախմին օլընան գըյմէթ արասընտա Ֆարգ պուլունտուղունու խատիա խսէր իսէ, Ֆէրաղ մուամէլէսի էսնասընտա Թօբլանմըշ վէրկիլէրին էմանէթ սուրէթիյլէ Թահսիլինի, վէ Ֆահիշ Ֆիխաթ գօնտըղը Թէպէյյիւն իտէր իսէ, Ֆարգընըն խատէսինի, վէ պինաէնալէյհ սաթըշ սաիր սուրէթլէ օլան էմլաք Ֆէրաղ վէ ինթիգալըն' էվվէլէի կիպի, միւթէրաքիմ վէրկիլէրին Թահսիլինէ սօնրա իճրա օլունմասընը, վէ վէրկիլէրին մաստա ակէր մաթլուպաթը Խազինէ վար իսէ, պունտա սաիր սաիր էմլաք գայտըլարընա չէրհ վէրիլմէսինի Թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Մէճլիսի վիւքէլա, իշպու Թէքլիֆի Թասվիբ իյլէմիշ տիր։

—Կէչէնլէրտէ Էրզրումտա սաաքիրի Մուհաֆըզա Թարաֆընտան քէմալը մուվաֆագըյէթլէ պագը Թալիմլէր իճրա իտիլմիշ տիր։

—Ռումանիատա Եաշ պաշ շէհպէնտէրի Լէօն Գոմթան էֆ.ն, 1902 սէնէսինտէ, խարէճէի տախիլինտէ պուլունան մահսուլէրին ահվալը Թիճճարիյէ վէ սէնաիյէսինէ տաիր Թանզիմ իթտիկի մուֆասսալ պիր րաբօրթօնըն սօն Ֆըգրասընտա հուպուպաթ հագգընտա աթիտէքի մուհիմ մալումաթ վէրիլմիշ տիր.

«Իզմիր, Ուշագ, Քէրասուս, Գայսէրիէ վէ սաիրէ խալըլարընըն իքինճի վէ իւչիւնճիւ նէվինտէն խալըլաթը' Թիւճճարըմըզա քիւլլիյէթլի Թէմէթթիւ թէմին իտէճէկի կիպի, մուհաճիր պէզի, սըրմա վէ կլապտան իշլէմէլի էմթաա խալըլաթընտան տախի միւսթէֆիտ օլաճագլարը աշիքեար տըր։ Զէյթին եաղը, զէյթին, սապօն, էօքիւզ տէրիսի, բամուգ վէ եուն խիրաճըյլա իչթիզալ իտէն Թիւճճարըմըզ պուրայա մալ կէօնտէրիրլէր իսէ' մուվաֆֆագըյէթէ մազհար օլապիլիրլէր։ Գուրու Թուզլու պալըգ, Թազէ գուրու մէյվէ, սէպզէ, հէլվա, բահամի լօգում կիպի մահսուլաթը Օսմանիէ իլէ բիրինճ, գանիէ' պու մէմլէքէթտէ Ֆէվգէլատէ մազհարը Թագտիր օլմագտա վէ պունլար իչին իլանտան հիչ իսթիֆատէ մէմուլ օլմայըպ, Օսմանլը Թիւճճարը այնը ճինս մալի տահա ուճուզ սաթապիլիր իսէ' բէք չօգ իսթիֆատէ իտէր։ Իխրաճաթ իլէ իչթիզալ իտէն Օսմանլը Թիւճճարըն նազարը տիգգաթա ալմասը լազըմ կէլէն նօգթա' մալ կէօնտէրմէքտէ օլտուղը Թիւճճար հագգընտա չայեանը էմնիէթ մէնպաէն մալումաթ ալմասը տըր, չիւնքի պուրատա, պա խուսուս քիւչիւք Թիւճճար միյանընտա իֆլասլար միւթէատիտ տիր։ Մահսուլաթը Օսմանիէյի Թագտիր իթտիրմէք իչին մէվգըի իճրայէ վազ օլունմասը իգթիզա իտէն էն միւքէմմէլ ուսուլ, Ռումանիանըն պիւյիւք շէհիրլէրինտէ սէրգիլար վիճուտէ կէթիրիլմէսի վէ միւթէատիտ սէյյահ Թիւճճարլար գուլլանըլմասը տըր։»

—Կէչէն կիճէ, Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ Թագսիմ իլէ Ազաճամի արասընտա բէրուքեար Ֆրօֆըլեան Ծիվան աղանըն տիւքքեանընա խըրսըզլար կիրէրէք, 15 լիրա գըյմէթինտէ նագտ վէ էշեա սիրգաթ իթմիշլէր տիր։

—Եանեանըն Պէյաթ չէհրինտէ վէ Մանասթըրըն Էլպասան չէհրինտէ սօն կիւնլէրտէ զէլզէլէ վուգու պուլմուշ տըր։ Նուֆուսճա Թէլէֆաթ օլմամըշ իսէ տէ, խասարի խսաարաթ վուգու կէլմիշ տիր։

—Օս սէնէտէն պէրի Պիւքրէշտէ Ֆամիլեարըյլա իգամէթ իտէն Գայսէրիէլի չաւըշ Սարգիս աղա Սըմասարեան' էֆէնտի Ատաչքըլ Օսաապաչեանըն եւգիւմտէն ուգրաշըգը գարարտան միւթէհասսըրէն, քէնտինի թէլէֆ իթմիշ տիր։

—Էրզրումտա զէլզէլէսինտէ երգըլան էմլաքը միլլիյէնին ինչաաթը' պունտան էվվէլ Կրիչք գարիէսինտէն Ցարութիւն Արապօղլուեանա իհալէ օլունմուշ իքէն,

)(48)(

ՓՕՔԷՍ ԳԱՏԸՆ

Մէզքիւր տուէլլօ վագըասընտան սօնրա, իւչ տէֆա օլարագ Ռաուլ ճէմիյեէթէ կիրտիկինտէն, պէեանը խօշամէտի մագաէտիյլէ չօգլար քէնտիսիյլէ Թօզալաշտըգտան սօնրա, մատմազէլ Սամիւէլ տախի մէրգում իլէ Ամէրիգա մօտասընճա գուվվէթլիճէ Թօգալաշարագ,

— Պէնիմլէ պիրլիքտէ չալըշաճագ օլան արգատաշըմ խայլի կէճիքտի, տէտի։

Ռաուլ.— Աֆվ իտէրսինիզ, միս Տինա, Թէէխիւրը գապիլ օլամաեան պիր զիեարէթիմ վար իտի. ֆագաթ շիմտի Թանհթը էմրինիզտէ պուլունուեօրում, վէ իյֆայի վազիֆէեէ հազըրըմ.

— Եօյլէ իսէ, չաբուգ բէշլիիմալընըզը պաղլայըն, զիրա վագըթ տըր, տէտի Տինա կիւլէրէք, վէ պատէհու չեօյլէ իլավէ իթտի. — Շիմտի խըզմէթիմիզի Թայեին իտէլիմ. սիզ ֆինճանլարա չայ տօլտուրըրսընըզ. պէն տէ Թագտիմ իտէրիմ. Պէօյլէճէ ումարըմ քի, մուվաֆֆագ օլուրուզ.

Ռաուլ, պիր հիւմմի մուամէլէ իլէ, կէնճ գըզըն Թավսիէսի մուճիպինճէ իշէ պաշլատը.

Դրուա-Պլանշ պալօսընտա օլտուղը կիպի, մէզպուրէնին Ֆէվգէլատէ կիւզէլլիկի վէ տիլպէրլիկի' էթրաֆընտա պուլունան սիւրիւ սիւրիւ էրքէքլէրի հայրէթ իչինտէ պրագըրըղընտան, Ռաուլ, օ գատար հասէտճի կէնճլէր իչինտէն տիկէր պիրինին ինթիխապ օլունմայըպ տա, քէնտիսինին Տինա Սամիւէլ Թարաֆընտան գավալիէլիկէ ինթիխապ օլունմասընտան տօլայը քէնտիսինի պախթիար ատտ իյլէմէքտէ իտի։

Ժօրժ Սամիւէլին գըզը իչին պիր Ֆիթունաթ օլմուշ օլան օ կիւզէլ զինէթ ագշամը, բրէնսէս Եօպլէֆ Թարաֆընտան քեաֆֆէսի սաթըճը գատընլար իլէ էվլին էն եաղըն աժրպասընա միւքէմմէլ պիր զիեաֆէթ վէրիլտի։ Պու զիեաֆէթտէ, տիւշէս տը Ֆլէրթ իլէ Ռաուլ տախի պուլունտուլար։

Օ ագշամ հավա ղաեէթ կիւզէլ օլտուղընտան, քէք քէյֆիլի օլան Թաամտան սօնրա, տավէթլիլէր, պաղչէտէ եօթէյէ պէրիյէ տաղըլտըլար։ Տինա, Ռաուլուն գօլ Թուզընա կիրմիշ օլտուղը հալտէ, պաղչէնին ուճընտա վագը պիւյիւք հավուզա կէօթիւրէն արգ ըխլամուր աղաճլարընըն պիր կէչիտի ալթընտան եիւրիւմէքտէ իտի։

Հէր իքիսի տէ, միւսաֆիրլէրինի Թայինին խոտճէք գաթի պիր սաաթտա պուլունտուգլարընը հիսս իթտիքլէրինտէն, սիւքիւթ իչինտէ վէ տալկըն հալտէ իտիլէր։

Աղաճլըգ արասընտա տուրմուշ օլան չինկեանէլէրտէն միւրէքքէպ պիր մուսիգի Թագըմը վալսլար վէ խօշ չինկեանէ հավալարը Թէրէննիւմ իթմէքտէ իտի։

Ռաուլ իլէ Տինա, այ մահթապընըն սօլկուն բէմպագը ալթընտա սուլարընը կիւմիւշ բէնկինտէ Ֆըշգըրտան հավուզըն իւզէրինտէ Թէրացա չէքիլինտէ եաըլմըշ օլան պիր մէրմէր բարմագլըգ էօնիւնտէ տուրտուլար։

Ռաուլ,— Նէ կիւզէլ կիճէ, տէտի։

Տինա տախի ճէվապէն, — Էվվէթ, խուսուսիյլէ նէ կիւզէլ տաիրէի սաատէթ. պու ագշամ պուրատա եալընըզ մէսուտ գալպլէր պուլունմալը տըր, տէյի պէեան իյլէտի, սէսի պիր աղ տիթրէեէրէք.

Տինանըն պու սէօզլէրի' Ռաուլը հէյէճանը աղիմէ տիւշար իթտիկինտէն, ուզուն պիր սիւքիւթ վագը օլտու։ Պու սըրատա, մէրգում տէլիգանլը, — Աճապա պու տիլպէր մախլուգ սահիհէն քէնտիսինի սէվիեօր մու, աճէպ տիւշիւնիւեօրտը, վէ կէրչի կիւյա պիր խիեանէթէ ուղրամագլա, Ֆիքրի այըլմըշ իտի իսէ տէ, եինէ եէնի պիր մուհապպէթի գապուլէ հազըր պուլունմագտա իտի։

Ռաուլ, Տինանըն սախթէ հիսսիեաթընը վալիտէսինտէն խալպէր ալմըշ օլտուղընտան, իյզահաթը գաթիէ վագթը կէլմիշ օլտուղընը միւլահազա իտէրէք,

— Միս Տինա, պու ագշամ քէմալը խալիսէթլէ սիզին իլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ։ Վալիտէլէր' պազըն քէնտի հիսսիյաթ վէ արզուլարընա Թապի եախօտ մայիլ օլտուգլարը կիպի, վալիտէմ տէ, հէր շէյէ րաղմէն, հագգըմտա պիր տէրէճէ Թէվէճճիւհ սագլամագ իսթէտիկինիզի պանա անլատտը։ Պէնիմ եէրիմտէ պիր տիկէրի օլսա իտի, պու հալտէն տօլայը պախթիար վէ մէմնուն օլուր իտի, տէտի։

Տինա, Ռաուլա, կէօզլէրինի գամաշ-

ախիրէն ԴվԼիկ գարիէսինատէն թաչճը Մովսէսէ իհալէ օլունմասը իւզէրինէ, Ցարութիւն՝ էսէրը զարաղ օլարագ, Մովսէսի բէվօլվէր իլէ թէլեֆ իթմիշ տիր։ Գաթիլ. տէրտէսի օլունմըշ տըր։

—Իզմիրտէ 20 վէ 17 հաչլարընտա իքի տէլիգանլը՝ պիր թագրիպ նագաչ Աստուրը՝ խանէսինէ կիտիպ, մէրգումուրէվօլվէր իլէ գաթլ իթտիքտէն սոնրա ֆիրար իթմիշլէր տիր։

ՐՈՒՄԷԼԻ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼԼԱՐԸ

200հրևաիր գուբարևնտա գազանաև

ԻՔՐԱՄԻԷԼԷՐ

Ն.	Ֆր.	Ն.	Ֆր.	Ն.	Ֆր.	Ն.	Ֆր.	Ն.	Ֆր.
389768	300000	138500	1250	1160254	1250	751255	1000	1211816	1000
1834924	25000	425991	»	1225736	»	798237	»	1237427	»
9806	10000	448301	»	41958	1000	899764	»	1441692	»
1209195	»	478138	»	146150	»	1030352	»	1534891	»
741965	2000	544624	»	203681	»	1051092	»	1534892	»
1160253	»	581131	»	228500	»	1075470	»	1624985	»
1261537	»	706197	»	233738	»	1120914	»	1695032	»
1461855	»	933189	»	281628	»	1160251	»	1776993	»
1834922	»	1020022	»	554190	»	1163109	»	1846548	»
1973310	»	1159142	»	680772	»	1173301	»	1966814	»

400 Ֆրանկ գազանաև ևիշմհրօլար

6506	10	347546	50	741961	4	1124041	5	1491841	5
9807	10	347736	40	747576	80	1140406	10	1515856	60
17096	100	370376	80	751251	4	1153081	5	1529166	70
17901	5	382266	70	764586	90	1159141	5	1534893	5
30891	5	382401	5	773016	20	1160252	5	1536716	20
38396	400	389766	70	790996	1000	1163106	00	1557191	5
40596	600	395271	5	798236	40	1165751	5	1567146	50
41006	10	395521	5	799396	400	1167736	40	1573341	5
41956	60	416736	40	807296	300	1173302	5	1576461	5
63136	40	425992	5	834181	5	1180351	5	1624981	4
75016	20	427266	70	844481	5	1183596	600	1630006	10
85481	5	442526	30	856296	300	1202076	80	1648081	5
134156	60	448302	5	887401	5	1209191	5	1660896	900
138496	9	478136	40	889026	30	1211817	20	1690746	50
146146	9	485081	5	899761	5	1225737	40	1695031	5
152231	5	544621	5	915036	40	1237426	30	1726836	40
153061	5	554186	9	923696	700	1261536	40	1774881	5
156321	5	580986	90	933186	90	1327606	10	1776991	5
157806	10	581132	5	941766	70	1333956	60	1782476	80
159906	10	619646	50	947626	30	1357271	5	1802991	5
199776	80	620506	10	960446	50	1364401	5	1819551	5
203426	30	640941	5	999681	5	1386331	5	1819826	30
203682	5	651701	5	1020021	5	1410116	20	1834921	5
228496	9	655301	5	1020701	5	1413556	60	1846546	50
233736	40	656846	50	1030351	5	1421091	5	1850851	5
242841	5	657571	5	1031901	5	1428436	40	1852351	5
271051	5	679366	70	1035101	5	1435516	20	1881711	5
276336	40	680771	5	1035336	40	1436986	90	1893841	5
281626	30	684121	5	1051091	5	1441691	5	1894151	5
283506	10	686511	5	1075466	9	1143141	5	1917686	90
291751	5	703736	40	1095006	10	1445311	5	1925651	5
315281	5	706196	200	1099366	70	1461851	4	1962321	5
336471	5	710776	80	1105116	20	1470936	40	1966811	5
339381	5	737356	60	1120911	5	1483886	90	1973306	9

տըրըճը տէրէճէաէ քէսկին պիր պագը, իլէ պագարագ։

—Նի՞չին պիր տիկէրի տիեօրսընըզ. Բա՛ուլ, պէն սիզէ նէ՞ եաբարմ. պանա գարշը նէ՞ խուսուսէթինիզ վար տըր քի, հագգընտա պու գաատար չիտտէթլի մուամէլէ իտիեօրսունըզ։ Աճապա քէմալը խալիսէթլէ տավրանարագ, սիզէ օլան մուհապպէթիմի հիսս իթտիրտիկիմ իչին մի պէօյլէ հարէքէթ իտիեօրսունուզ, տէյի մուգապէլէ իթտի։

Կէնճ մարքի, պու սէօզլէրէ իթիրազ իթմէք իսթէտի, լաքին Տինա՝ կիթտիքճէ հէլէճանը արթարագ, չէօյլէ տէվամ իյլէտի.

—Հայր, քէնտինիզ սէօյլէտինիզ. արամըզտա գաթի իյղանաթ վէրիլմէսի վագթը կէլտի... Սիզէ սէօյլէմէլիյիմ. սիզին ֆիթթուրսուզճա թավր ու հարէքէթինիզտէն, թանգիրլէրինիզտէն նէ՞ գատար մուաղզամ օլտուղըմը պիլմէնիզ լազըմ տըր... Սիզին՝ պէնտէ հասբլ իթտիրտիկինիզ տույղու գարշըսընտա պիւթիւն զուրուրիեթիմ, պիւթիւն իղղէթի նէֆսիմ մահվ ու իպթալ օլուեօր... Պէն տէ, խալիսանէ հէր չէյի սէօյլէմէք իսթէրիմ.— Բա՛ուլ, սիզի չօգտան պէրի սէվմէքտէյիմ. սիզի տարիմա սէվէճէյիմ։

—Իզմիրտէ 20 վէ 17 հաչլարընտա իքի տէլիգանլը՝ պիր թագրիպ նագաչ Աստուրը՝ խանէսինէ կիտիպ, մէրգումուրէվօլվէր իլէ գաթլ իթտիքտէն սոնրա ֆիրար իթմիշլէր տիր։

Բաուլ, պու տիլպէր գըզըն, քէնտի սատէլիկլէ ինանամատըզը մուհապպէթինի պէօյլէ խալիսանէ իգրար վէ պէեան իթմէսինատէն ֆէվգէլատէ միւթէէսիր օլարագ, պու հալին նէթիճէսի օլան հէեճան իլէ մէզպուրէնին էլլէրինի թութտուզը հալտէ,

—Օ՜հ Տինա, նի՞չին պանա պու իգրարը իտիեօրսունուզ քի, պէնի ինսանլարըն էն պախթիեարը իտէճէք իքէն, տէրեայը քէտէր ու էլէմէ զարգ իտիեօր, տէտի, վէ արասըրա քէնտիսինի պօղմագ բատէսինէ կէլէն հընչգըրտամասընը կիւճ իլէ զապթ իթտիկի հալտէ, քէսիք պիր սէտա իլէ, քէտէրլէրինի, ալտանըշլարընը, վէ էն մէքրուհ պիր խիեանէթէ տիւշար օլարագ, էօմրիւնէ պիւյիւք պիր տարպէ վուրուլմուշ օլտուղընը հիքմեաէ իտիպ, անճագ էլէէվմ քէնտիսինի էօմրէ բապթ իտէն պիր սէպէպ վար իսէ, օ տախի, տիւնեաեա կէլմիշ օլան էվլատը ֆտուկինի պէեան իյլէտի։

Բաուլուն պու իֆատէսի՝ ճէվր ու ճէֆա կէօրմիւշ պիր գալպէ մախսուս օլան վէ պէլաղէթլէրին էն միւէսսիրի պուլունան ամգալը պիր սէտա իլէ վագը օլտուղընտան, կէնճ գըզ՝ վիճանսրզլըզընա բաղմէն միւթէէսսիր օլտու, վէ Բաուլըն պիր աղ տահա եանընա եագլաշարագ,

—Էյ չիմտի տիւնեատան պիւսպիւթիւն ե՞լ մի չէքտինիզ. կէչմիշտէքի քէտէրի, պիր համիյեէթսիզին խաթըրէսինի պիր տիկէրի ունութտուրա՞մազ մը իթիդատընտասընը՞զ, տէտի։

—Տի՛նա, պէնիմ իչին արթըգ օ գատրն եօգ տըր. պու պապտէ եէմին իտէրիմ։

—Էօյլէ իսէ, պիւթիւն արղուսը սիզի թէսէլլի իթմէքտէն, վէ միւէպպէտէն զայպ օլտուղընը զանն իթտիկինիզ մէսէրրէթլէրէ սիզի նահլ գըլմագտան իպարէթ պուլունան պիր քիմսէ թարաֆընտան սէվիլմէնիզի նի՞չին իսթէմէեօրսունուզ։

—Զիւնքի պանա թէքլիֆ իթտիկինիզ սատէթէ գարշը պիր մանի վար տըր... զիրա պիր էվլատըմ վար տըր քի, անը թէրք իտէմէմ. թէրք իթոէմ, ալչագ սայլըրըմ։

—Քի՞մ սիզէ օ չօճուղը թէրք իթմէնիզտէն պահս իտիեօր... Օ՜հ Բա՛ուլ, պիր գաատն՝ սէվկիլիսինին խաթրը իչին հէր ֆէտաքեարլըզա գաթլանմաեա միւգթէտիր տէյի՛լ մի տիր։

Բաուլ.— (պու սէօզիւ անլաեամաեարագ.) Նէ՞ տիմէք իսթէեօրսունուզ.

Տինա.— (վագտարը պիր սէտա իլէ չէօյլէ իլավէ իթտի.) Մա՛րքի տը Ֆլէրթ, օ չօճուղը բէտմէն էվլատ մագամընտա գապուլ իտին. պէն տէ, պիզի իչիթիքճէ օլան ճէնտպը Ալլահ մուվաֆճէէսինատ եէմին իտէրիմ քի, օ չօճուղա վալիտէլիք իտէճէյիմ։

Մարքի տը Ֆլէրթ՝ պու տէրէճէ մուհապպէթտէն վէ ֆէտաքեարլըգտան հայրան օլարագ,

—Տի՛նա, Տինա, սիզի ֆէվգէլատէ սէվէրիմ, տէտի։

Պէօյլէճէ իքիսինին սրասընտա՝ նէվիմա նիշան բէտմի իճրա օլունտուգտան սոնրա, կէնճ գըզ, Բաուլուն գօլթուղընա կիրէրէք,

—Հա՛յտէ, պէնի վալիտէնիզին նէգտինէ կէօթիւրիւն, տէտի։

(Տեվամի)

Ս. Ի. Ա. ՍԷԹԱԳԱ ՄՈՆԷԼԼՈ

ԽԱԼԻՍ ԵՈՒՆԱՆ

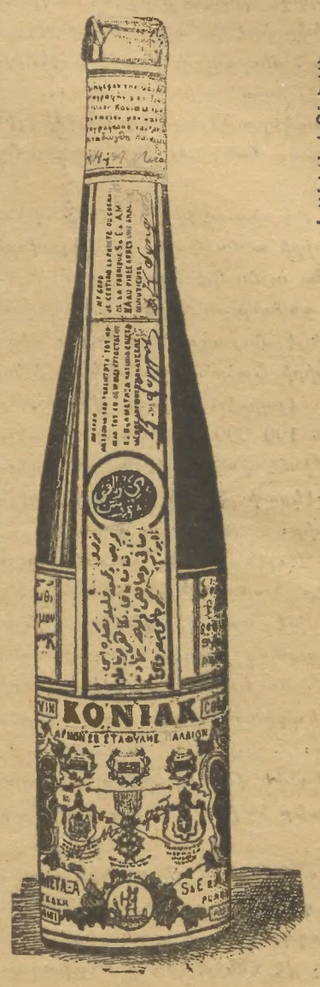

ԲԱՐԻԱՆՏԱՔ (ԵՈՒՆԱՍՏԱՆ)

ՍԱՀԻՊԻ ՖԱՊՐԻԿԱ ՏԷՕՐՏԻՆՃԻԻ ՐԻԻԹՊԷ ՆԻՇԱՆԸ ՕՍՄԱՆԻ ԻԼԷ ԹԱԼԹԻՖ ՊՈՒՅՐՈՒԼՄԸՇ ՏԸՐ

8 Գըբա նիշանը զիյշանա վէ միւխթէլիֆ էքսբօզիսիօնլարտան 35 զըբա պիւյիւք միւբեաֆաթլարա նայիլ օլմուշ տըր։

Թագլիտէրտէն ալտանմամագ իչին Զաթը հաղրէթի Բատիշահինին Ֆիմեակիրի Մ. Սինկրօսըն չէհատէթինի վէ միհր վէ իմզասընը հավի օլուսլ, հէր չիրէ իւզէրինտէ պուլընան «պանտրօլլար»ա տիզգամ իսիլմէսի թավսիէ օլունը։

Տէրիսաատէթ վէ ումում մէմալիքի Ճահանէտ մէրքէզի իտարէսի, Գալաթաա Ղալաթա-խանը Ն. 9

ՎԷՔԻԼ ՍԹԷՓԱՆՕՍ ՍԱԵԱՆԻ

Սահիպի իմթիեազ վէ մէսուլը ղազէթա
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ՕՍՄԱՆԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

Օսմանլը պանգասընըն նիզամնամէի էսասիսինին 28ընճը մատտէսի մուճիպինճէ, հիսէտարան մէճլիսի ումումիսինին՝ յունիսին 24իւնճիւ չարշէնպիհ կիւնիւ, Լոնտրատա Վինչըսթըր Հաուզ Օլ Պրոտ Սթրիթտէ էօյլէտէն պիր սահթ սոնրա ագտը իճթիմա իտէճէկի՝ հիսէտարանա իլան օլունուր։ Իչպու իճթիմատէ իտարէ մէճլիսինին բաբօրթասը օգունտրգտան սոնրա, 1902 դեկտ. 31տէ խիթամ պուլան սէնէի տէվրիէնին հիսապլարը մէճլիսէ թէպլիղ օլունաճագ, թէմէթթիւ թայեին իտիլէճէք, վէ հէյեէթի իտարէտէն չրգան ազալար եէրինէ տիկէրլէրի թայեին վէ ինթիխապ օլունաճագ տըր։

Նիզամնամէնին 27նճի մատտէսի ահքամընճա էն ազը 30 հիսէ սէնէտաթընը հաիզ օլան հիսէտարանըն՝ իչպու իճթիմատէ հաղրը պուլունմազա հագգը օլաճաղընտան, հիսէտարան՝ պունլարը Տէրիսաատէթտէ մէրքէզը իտարէտէ վէ չիւպէլէր իլէ մէմալիքի էճնէպիէտէ պուլունան աճէնթէլէրտէ (Լոնդրատա Բրոմօրթօն Սթրիթ նում. 26) իճթիմատէն էն ազը 10 կիւն էվվէլ տէբօզիթօ իթմէլէրի լազըմ կէլիր։

Տէրիսաատէթ, 28 մայիս 1903

∴ Ֆայտէլէրի ճիւմլէճէ միւսէլլէմ օլան գատալարը իճարընտան պաչգա Օսմանլը պանգասընըն Պէյօղլու իտարէխանէսի իլէ Խթանպոլ չիւպէսի միւթէտիլ պիր իւճրէթ մուգապիլինտէ իւզէրի միհրլի զարֆ, չանթա, չէքմէճէ, գութու վէ բաքէթ իչինտէ զիգզյմէթ էշկա մուհաֆազասընը ատրէօհտէ իտէր։ Պանգա, պունլարը Զէթվուսա մամուլաթընտան օլան վէ սիրգաթ վէ հանկըն գօրգուսընտան թէմամիյլէ էմին պուլունան մահզէնլէրինտէ մուհաֆազա իտէճէք տիր։ Դալաթատա քեային իտարէի մէրքէզիճ տախի՝ եինէ պու չարթլար իլէ մէղքիւր էմանէթլէրի գապուլ իյլէր։

5—10

ԴԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհամը ումումի	Ղշ.	33 25
Բանկէի շրմէնտրֆէրի	Ֆր.	125
Թանվիլաթը միւմթազէի Օսմ.		503
Օսմ. պանգասը սէնէտաթը		602
Տէվլէթի Ալիւ Բէժի		375
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ. Օ.		4 42—
Բէժի ագսիոնու		14 10
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.		6 12—
» » Թանվ. Ֆր.		491
Տէրիսաատէթ Բրնթըմ		495

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.-տան	Ղշ.	Բր.
Պէհազ մէճիտիէ ֆարգը	108	06
Մէթալիք	104	20
Ֆրանսիզ ալթունը	87	22
Իթալիզ լիրասը	110	10
Բօլ	90	10
Գըրմից	51	04
Գարպոն գայմէսի	8	62